1

מלקה אותו במקלו ושורף את כסותו: ה ״זה שעל המשוררים הוא בורר בכל יום המשוררים שעומדים על הדוכן לומר שירה בפה. ועל פיו תוקעין על הקרבנות. אין פותחין במקדש מאחת ועשרים תקיעה בכל יום. שלש לפתיחת שערים. ותשע לתמיד של שחר ותשע לתמיד של בין הערבים. ויום שיש בו קרבן מוסף מוסיפין תשע על קרבן מוסף. ואם חל ראש חדש או יו"ט להיות בשבת או שחל ראש השנה להיות בשבת שיש שם שלשה מוספין אין תוקעין לכל מוסף ומוסף בפני עצמו אלא תוקעין תשע בלבד לכל המוספין: ו בערב שבת מוסיפין שש. שלש להבטיל את העם מן המלאכה ושלש להבדיל בין קדש לחול. וברגל מוסיפין שלש לפתיחת שער התחתון והוא שער עזרת נשים וג' לפתיחת שער העליון הוא שער נקנור ולמה נקרא שער עליון לפי שהוא למעלה מעזרת נשים. וכן תוקעין שלש למילוי המים שמנסכין בחג ואין תוקעים למלוי המים בשבת. ותוקעין ג' על גבי המזבח בשעה שמנסכין המים. וכל התוקעים שתוקעים על הקרבנות מתחת יד זה שעל המשוררים וברשותו וכל אלו התקיעות בחצוצרות הן: ז זה שעל הצלצל הוא המעמיד כל המשוררים על פי כלי שיר שסועדין עם הלוים כמו שביארנו: ח זה שעל הפייסות הוא מפיס בין הכהנים בכל יום עד שיהיה כל איש ואיש עושה מלאכתו שזכה בה בפיים. וד' פעמים היו מפיסין בכל יום ובהלכות תמידין אבאר כיצד היו מפיסין: ט הממונה שעל הקינים הוא שפוסקין עמו שימכור הקנים לקרבנות כך וכך בסלע וכל מי שהוא חייב תורים או שני בני יונה יביא דמיהם למקדש. וזה הממונה נותן הקינים לבעלי הקרבנות ועושה חשבון עם הגזברין ונותנין לו. *משלשים יום לשלשים יום פוסקין עמו השער. ואם הוזלו הקינים מספיק כשער הזול ואם הוקרו מספיק כמו שפסקו עמו שיד הקדש על העליונה. וכן קן שנמצא פסול או שנפסל קודם שיקרב נותן אחר תחתיו: י זה שעל החותמות הוא שמקבל דמי הנסכים ממחוייבי נסכים ונותן להן חותמות וזה שעל הנסכים הוא שמוכר הנסכים: יא כיצד ארבע חותמות היו במקדש. האחד כתוב עליו עגל. והשני כתוב עליו זכר. והשלישי כתוב עליו גדי. והרביעי כתוב עליו חוטא: יב כל מי שיביא קרבנותיו למקדש נותן דמי הנסכים לזה הממונה על החותמות ונותן לו חותמות כמנין הקרבנות שלו ואם היה מצורע עשיר נותן לו חותם אחד שכתוב עליו חוטא והלה הולך בחותמות שבידו לזה הממונה על הנסכים ונותן לו נסכים כמניין החותמות וכמ"ש בהן ולערב באים זה אצל זה מוציא את החותמות ומקבל כנגדן מעות אם הותירו המעות הותירו להקדש ואם פחתו המעות ישלם זה שעל החותמות מביתו. מי שאבד חותמו ממתינין לו עד הערב אם מצאו במעות יתר כדי חותם שטוען נותנין לו ואם לאו אין נותנין לו. ושם כל היום כתוב על החותם מפני הרמאים שלא ישהא החותם אצלו *עד שיוקרו הנסכים: יג משלשים יום לשלשים יום פוסקין שער היין והסולת עם הממונה על הנסכים אם הוקרו נסכים מספק להן כמו שפסקו עמו. ואם הוזלו מספק להן כשער הזול. והשכר שמשתכר ההקדש בשערים אלו הוא הנקרא מותר נסכים ולוקחין בו עולות לקיץ המזבח ואין מקיצין את המזבח בעולות עוף שאין בקרבנות הציבור עוף: יד הכהנים מפני שהן עומדין על הרצפה תמיד ואוכלין בשר הרבה ואין עליהן בגדים בשעת העבודה אלא חלוק אחד הם חולין במעיהן. לפיכך מעמידין ממונה אחד שיהיה מבקר אותן ומרפא כל תחלואיהן

א סמ"ג עשין קס"ג:

השגת הראב"ד

*משלשים יום לשלשים יום וכו'. א"א לא כי הממונה על הקינין ועל הנסכים אינו אלא גזברות בעלמא וכל מי שהוא חייב קינין מביא לידו או הקינין בעצמו או דמיו ונותנן לשופר והוא משתדל להקריבן ואינו מתעסק וכן על הנסכים היה איש ממונה ולוקח במעות של תרומת הלשכה יינות שמנים וסלתות מבעלי בתים ועל אותו בעל הבית המוכר אמרו אם קצב לספק מארבע ועמדו משלש או משלש ועמדו מארבע מספק מארבע וכל מתחייב נסכים מביא מעות ולוקח מזה הממונה ואם יש לו ריוח בזה הוא הנקרא מותר נסכים ועושין ממנו לקיץ למזבח ואע"פ שאמרו אין משתכרין בשל הקדש הני מילי שירות שהוא כעין סגנות והוא דרך עניות אבל נסכים שכן צרכי ציבור לוקחין ואם הותירו מוכרין ליחידים מפ"מ הממונים לא מרויחין ולא מפסידין לעצמן כלום:

השגת הראב"ד

*עד שיוקרו הנסכים. א"א לא כי אלא שמא יעשנו אובד ויבא לידי אחר ויוציא חותמו:

כסף משנה

ה אין פותחין במקדש מכ"א תקיעות בכל יום וכו'. משנה בפרק החליל. ומ"ש דשקלים (משנה ג'): יב ומ"ש כל מי שיביא קרבנותיו למקדש נותן דמי הנסכים לזה ואם חל ר"ח או יו"ט להיות בשבת וכו' עד לכל המוספין. שם (דף נ"ד): הממונה על החותמות וכו' עד הנסכים. בפרק המכר. ומ"ש ואם היה מצורע עשיר מסיק בתיובתא למ"ד הכל לפי המוספין תוקעין: ו ומ"ש ובע"ש מוסיפין שש ג' מביא ג' עשרונין ולוג שמן ואין דוגמתו כשאר החותמות אבל מצורע עני אינו וכו' עד בשעה שמנסכין המים. שם במשנה ע"ש שבתוך החג היו שם שמנה שטעון להביא אלא עשרון אחד כמו שטעון הגדי ולכן נותנין לו חותם של גדי.

וארבעים תקיעות שלש לפתיחת שערים שלש לשער העליון שלש לשער התחתון שלש למילוי המים ושלש על גבי המזבח ט' לתמיד של שחר ט' לתמיד של בין הערבים ט' למוספין ג' *להבטיל את העם וג' להבדיל בין קדש לחול. ופירש"י ג' לשער עליון דאמרן לעיל גבי שמחת בית השואבה עמדו שני כהנים בשער העליון היורד מעזרת ישראל לעזרת הנשים קרא הגבר תקעו והריעו ותקעו. ג' לשער התחתון דאמרן לעיל הגיעו לעזרה תקעו והריעו ותקעו והיו מאריכים בהם עד שהגיעו לשער היוצא למזרח והוא שער התחתון וכו'. ג' למילוי המים אחר שמילאו ושבו ובאו להם לעזרה דרך שער המים ותנן בפרק לולב וערבה הגיעו לשער המים תקעו והריעו ותקעו עכ"ל. ומדברי רבינו נראה שהוא מפרש דלשער התחתון דקתני היינו לפתיחת שער העליון ולפתיחת שער התחתון: ודע שיש בספרי רבינו חסרון הניכר וכך צריך להגיה וכן תוקעים ג' למילוי המים ואין תוקעים למילוי המים בשבת. ומ"ש ואין תוקעין למילוי המים בשבת גם זה שם ופירש"י שכבר נתמלא מע"ש כדתנן בפרק לולב וערבה אלא שהיה ממלא מע"ש:

ט הממונה שעל הקינים וכו' עד שיד הקדש על העליונה. נלמד מענין הממונה על הנסכים שיתבאר בסימן זה. ומ"ש וכן קן שנמצא פסול או שנפסל וכו'. בספ"ז דשקלים (מ"ז) רבי יוסי אומר *המספק את הקינין מספק את הפסולות ואין לתמוה למה לא פסק כת"ק דאמר והקינים פסולות באות משל צבור דהיכא למימר שפסק כרבי יוסי משום דמסתבר טעמיה ועוד דת"ק הוי ר"ש כמפורש בריש אותה משנה ופסק כרבי יוסי לגבי ר"ש: וכתוב בהשגות א"א לא כי הממונה על הקינין וכו'. ואני אומר שאין זו השגה דפירושי נינהו ומר מפרש הכי ומר מפרש הכי: י זה שעל החותמות הוא שמקבל דמי וכו'. יתבאר בסמוך: יא ומ"ש כיצד ד' חותמות היו במקדש האחד כתוב עליו עגל וכו'. בפ"ה דשקלים

*[כן הוא בירושלמי אבל בבבלי להבטיל]:

*[כן הוא בירושלמי אבל בבבלי מספיק]

ומ"ש רבינו ואם כל היום כתוב על החותם וכו' עד שיוקרו הנסכים. שם במשנה ואם (כל) היום כתוב עליהם מפני הרמאין ופירוש רבינו בה נכון וכן פירש בפי' המשנה וכתב שם עוד פירוש אחר והוא כדי שלא ימצא חותם שנפל קודם לכן לבעליו או לאחיה או ליוחנן ויגנבה בו ואין אותו פי' נכון כ"כ משום דא"כ למה לכתוב שם היום יכתבו שם בעליו ודי והראב"ד כתב על דברי רבינו. לא כי אלא שמא יעשנו אובד ויבא לידי אחר ויוציא חותמו ואין לומר שהוא מפרש כאותו פי' אחר שכתב רבינו בפי' המשנה דא"כ מאי שמא יעשנו אובד דקאמר שמא יאבדנו מיבעי ליה ויש ספר שהוגה בהשגת הראב"ד ליום אחר במקום לידי אחר ופשטו לומר שמא יצניענו ויאמר שאבד ממנו ויתבע מהממונין שיחזירו לו הדמים שנתן וימלאו דמי החותם שהוא יתר על החותמות הנמצאים ויחזירום לו וביום אחר יוציא אותו חותם ויתנו לו נסכים כדי אותו חותם. ומ"מ יש לתמוה גם בהשגה זו גם בקודמת למה דחה פי' רבינו לומר לא כי אלא בהיות פי' רבינו מתיישב ג"כ: יג משלשים יום לשלשים יום וכו' עד כשער הזול. בספ"ד דשקלים (מ"ט): ומ"ש והשכר שמשתכר ההקדש בשערים וכו'. בפ"ד דשקלים (משנה ד') תנן ר"ע אומר מותר תרומה קיץ למזבח מותר נסכים לכלי שרת רבי חנינא סגן הכהנים אומר מותר נסכים קיץ למזבח ומותר התרומה לכלי שרת וכתב שם רבינו עוד יתבאר לך בפרק שאחר זה כי הנסכים היה הקדש משתכר בהם והיה מתקבץ ממנו דמים יתרים והם נקראים מותר נסכים ופסק רבינו כרבי חנינא. ויש לתמוה דהא קי"ל הלכה כר"ע מחבירו ואפשר שטעמו משום דכיון דרבי חנינא סגן הכהנים הוה מסתמא במילי דמקדש טפי הוה בקי מר"ע. ומ"ש ואין מקיצין את המזבח בעולות עוף וכו' בפ"ק דשבועות (דף י"ב:): יד הכהנים מפני שהם עומדים על הרצפה תמיד וכו' עד להיכל ולשערים. הוא ביאור הממונין שכתב ברא' הפרק ויש בספרי רבינו חסרון וכך צריך להגיה ושתי פרוכות

משנה למלך

פ"ז יג והשכר שמשתכר ההקדש בשערים אלו הוא הנקרא מותר נסכים. כתב מרן ופסק רבינו כרבי חנינא. והכי איתא בפרק שתי מדות (דף נ') ויש מאותה סוגיא סיוע למה שפסק רבינו כרבי חנינא ודו"ק:

בא א מיי' פ"ב מהל' עדות הלכה ב סמג עשין קט :

בב ב מיי' שם הל"ד :

בג ג ד מיי' פ"י מהל' ברכות הלכה יז סמג עשין כז טוש"ע או"ח סימן תכו סעיף ג [וברב אלפס עוד בברכות פ"ד דף כד.] :

ב

סנהדרין דף מא:

וקבעוה בשמיה כי הוה למד בן זכאי הוה קרי ליה כתלמיד היושב לפני רבו כי הוה לימד הוה קרי ליה רבן יוחנן בן זכאי כי קרי ליה בן זכאי על שם דמעיקרא וכי קרי ליה רבן יוחנן בן זכאי על שם דהשתא: (א)מעשה ובדק כו': מה בין חקירות כו': מאי אפילו שנים אומרים פשיטא כי אמר אחד איני יודע עדותן קיימת כי אמרי בי תרי נמי עדותן קיימת א"ר ששת ארישא קאי והכי קאמר בחקירות אפילו שנים אומרים ידענו ואחד אומר איני יודע עדותן בטילה כמאן כר"ע דמקיש שלשה לשנים אמר רבא והא עדותן קיימת קתני אלא אמר רבא *ה"ק אפילו בחקירות שנים אומרים ידענו ואחד אומר איני יודע עדותן קיימת כמאן דלא כר"ע רב כהנא ורב ספרא תנו סנהדרין בי רבה פגע בהו רמי בר חמא אמר להו מאי אמריתו בה בסנהדרין דבי רבה אמרי ליה ומאי אמרינן בה בסנהדרין גרידתא ומאי קשיא לך א"ל מהא דקתני מה בין חקירות לבדיקות הקירות אחד אומר איני יודע עדותן בטילה בדיקות אמר אחד איני יודע ואפי' שנים אומרים אין אנו יודעים עדותן קיימת מכדי אידי ואידי דאורייתא היא מאי שנא חקירות ומאי שנא בדיקות א"ל הכי השתא בחקירות אמר אחד איני יודע עדותן בטילה דהויא לה *עדות שאי אתה יכול להזימה בדיקות אמר אחד מהן איני יודע עדותן קיימת עדות שאתה יכול להזימה הוא אמר להו אי הכי אמריתו בה טובא אמריתו בה אמרי ליה מטיבותיה דמר אמרינן בה טובא מנזיהותיה דמר לא אמרינן בה ולא חדא: אחד אומר כו': עד כמה א"ר אחא בר חנינא אמר ר' אסי אמר רבי יוחנן [ב]עד רובו של חודש אמר רבא אף אנן נמי תנינא אחד אומר בשלשה ואחד אומר בה' עדותן בטילה ואמאי נימא שזה יודע בשני עיבורין וזה אינו יודע בשני עיבורין אלא לאו משום דברובה ידע לעולם אימא לך ברובה נמי לא ידע ובשיפורא ידע בחד שיפורא אמר (ב)דטעי בתרי שיפורא לא אמר דטעי וא"ר אחא בר חנינא אמר רב אסי אמר רבי יוחנן עד כמה מברכין על החדש [ג]עד שתתמלא פגימתה וכמה אמר רבי יעקב בר אידי אמר רב יהודה עד שבעה נהרדעי אמרי [ד]עד ששה עשר

ותרווייהו

וקבעוה בשמיה. והאי דקרי ליה בהדא מתני' בן זכאי ובהדא רבן יוחנן בן זכאי לא תיקשי מאן דקרי ליה בן זכאי על שם ההיא שעתא דאמרה להא מילתא ומאן דקרי ליה רבן על שם סופיה קרי ליה: פשיטא. כיון דאמר אחד איני יודע אשמעינן תנא דעדותן קיימת: כי אמרי תרווייהו נמי קיימת היא. דאילו אמר האחד *איני יודע מאי רבותיה כיון דאמר חבירו איני יודע זה לא מעלה ולא מוריד: וא' אומר כו'. שהיו שלשה: ר' עקיבא מקיש שלשה לשנים. במסכת מכות (ד' ה:) מה שנים (ג)אינן זוממין עד שיזומו שניהם אף שלשתן עד שיזומו שלשתן וזה אי אפשר להזימן*. ואע"ג דלר"ש קאמר לה להא מילתא התם דאילו ר' עקיבא מקשינהו להכי מה שנים נמצא אחד מהן קרוב או פסול כו' מיהו ר"ע אית ליה נמי דר"ש ומוסיף איהו: רבא אמר. הא דקתני אפי' לאו ארבותא דבדיקות קאי אלא ארבותא דחקירות קאי והכי קאמר מה בין חקירות לבדיקות חקירות היכא דליכא אלא תרי סהדי אמר א' איני יודע עדותן בטלה בדיקות אמר אחד איני יודע עדותן קיימת והוא הדין לשניהם דהוה ליה עדות המוזמת בחקירות ואפי' בחקירות משכחת לה דאמר אחד איני יודע עדותן קיימת והיכי דמי כגון דאיכא תלתא דאפשר לעדות שתתקיים בשנים ומשום שלישי לא מיפסלי הנך ודלא כר"ע: בסנהדרין דבי רבה. כלומר מה חידוש אתם אומרים בסנהדרין בבית אדם גדול כגון רבה יש לכם לחדש בה הרבה: ומאי אמרינן בסנהדרין גרידתא. מה יש לנו לומר אילו לא היינו למידים מפי חכם כל כך היכא יש להקשות בה ומאי קשיא לך: הא דאורייתא. ודרשת וחקרת* והא דאורייתא כדתני לעיל* נכון* שיהא נכון אחד אומר כלין שחורים כו' דהיינו בדיקות נכון שיהו דבריהם מכוונים: שאי אתה יכול להזימן. בכולהו שבע חקירות הזמה כתיבי אבל בדיקות אפי' אומרים כולן אין אנו יודעין עדות שאתה יכול להזימה היא שהזמה אינה תלויה בכך אלא הכחשה דמאי שייך עמנו הייתם גבי בדיקות: טובא אמריתו בה. הרבה יש לכם טעמים בה: מטיבותיה דמר אמרי' בה טובא. מחמת שאתה טוב ועניו ומודה לנו אנו אומרים בה הרבה: מנזיהותיה דמר. אם היית רוצה להתריס בנו ולהקשות לא היינו יודעים נגדך כלום. נזיהות לשון המדבר בקושי ובחזקה (ד)לשון נזהא דאריה (פסחים דף קיב:) אשגרוני"ר: עד כמה. יכנסו בתוך החדש דאם יש ביניהם יום אחד נימא דטעו בעיבור החדש: עד רובו של חדש. אבל מכאן ואילך כגון אחד אומר בעשרים ואחד אומר בעשרים ואחד לא תלינן בעיבור החדש דכבר שמע בימים הללו שהיה חדש מעובר: שזה יודע בב' עיבורים. שהיו שני חדשים מעוברים או ביחד או בדילוג וזה מגאן לכולן חסירין: אלא משום. דאמרי ברובא ידע ברוב ימים שעברו כבר שמע מה היה: שיפורא. שופר היו תוקעין בקידוש[1] החדש ביום שהוא מתחיל הן מלא הן חסר וזה לא שמע את השופר: עד כמה מברכין. אם לא בירך היום יברך למחר: על החדש. על הלבנה בהתחדשה: עד שתתמלא פגימתה. אבל לאחר הכי לא שייך למימר מחדש חדשים שהרי כבר נושנת היא:

ותרווייהו

[1] בס"א: בחידוש.

כמאן כר' עקיבא דמקיש שלשה לשנים. פ"ה ר' עקיבא מקיש שלשה לשנים במסכת מכות (דף ה:) מה שנים אין נהרגין עד שיזומו שניהם אף שלשה עד שיזומו כו' וזה אי אפשר להזימן ואע"פ דר"ש קאמר להך מילתא התם דאילו ר' עקיבא מקשינהו להכי מה שנים נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה ומיהו אית ליה נמי דר"ש ומוסיף הוא וקשה לפי' דה"ל למינקט הכא דר"ש היא דאמר הכי בהדיא ועוד דבתר הכי קאמר דלא כר"ע אלא כמאן ויש לפרש דהא דקאמר עד שיזומו שלשתן היינו כשכוונו עדותן אבל אמר איני יודע כנמצא אחד מהם קרוב או פסול דמי דלרבי שמעון תתקיים העדות בשאר ולר"ע עדותן בטלה והיינו דקאמר כר"ע והשתא ניחא דקאמר בתריה דלא כר' עקיבא אלא כר"ש:

*__שזה__ יודע בעיבורו של חדש. קשה ומה אילו דייקינן בהני סהדי דתרווייהו ידעי בעיבורו של חדש והויא עדות מוכחשת ואמאי ניקום וניקטליה מספיקא דכה"ג פריכין בפ"ק דפסחים (דף יא: ושם) לאביי דאמר לדברי ר' יהודה אדם טועה חצי שעה וי"ל דשפיר דייקינן כיון דשיילינן באיזה יום ומכוונים ליום אחד ש"מ זה ידע בעיבורו של חודש וזה לא ידע ואם תאמר היכי דייק מהכא בריש בן סורר (לקמן דף סט.) דבדיני נפשות אזלינן בתר רובא דרובא דאינשי טעו בעיבורא דירחא שאני הכא דכוונו שניהם ליום אחד וי"ל דאם איתא דלא אזלינן בתר רובא ה"ל כחוזר ומגיד במאי דקאמרי אחר כך דהרי כבר הוכחשו מידי דהוה אאחד אומר בשלשה ואחד אומר בחמשה דאפי' כוונו ליום אחד עדותן בטלה ולא אמר חד טעה בשני עיבורי משום דבשני עיבורי לא טעו אינשי כדאמר בגמ':

*__אחד__ אומר בשתי שעות. תימה אמאי (ה)קיימת אילו דייקינן בהני סהדי דהאי דאמר שתי שעות בתחלת ב' דהוה ליה קודם הנץ החמה *ועדותן בטלה דהא תחלת ב' קודם הנץ החמה כדמוכח בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף צג:) דמעלות השחר עד הנץ החמה ה' מילין והם שמינית היום דהיינו שעה ומחצה וי"ל דודאי כי(ו) דייקינן בהנך לא טעו אינשי אבל הכי לא דקדקו אלא בשעות ואין בני אדם בקיאים בשעות וסבורין שהשניה מתחלת אחר הנץ החמה:

*__אחד__ אומר בשלשה ואחד אומר בה'. הקשה ריב"א לרבא דאמר בפ"ק דפסחים (דף יב: ושם) אדם טועה שתי שעות חסר משהו אמאי עדותם בטלה נשייליה דילמא האי דקאמר ג' סוף ג' והאי דקאמר חמשה תחלת חמשה וי"ל דלבטל עדות בדקינן להו משום דכתיב (במדבר לה) והצילו העדה ולא לקיים עדותן וא"ת מ"מ נימא עובדא כי הוה ברביעית הוה וי"ל דקסבר רבא דאין לתלות טעות בשניהם:

פועלי

[שייך לעיל במשנה מ.]

[ג"ז שייך לעיל במשנה]

ועדותן בטלה כדאמר לקמן דהא תחלת כנ"ל רש"א

[ג"ז שייך שם]

גי' רש"ל אני

[לקמן עא. ב"ק עה:]

[דברים יג]

[שם]

הגהות הב"ח

(א) גמ' על שם דהשתא מה בין כו"ל ותיבות מעשה ובדק כו' נמחק: (ב) שם אמרי דטעי בתרי שיפורא לא אמרינן דטעי: (ג) רש"י ד"ה ר"ע וכו' שנים אין נהרגין וכו' זוממין וכו' ומוסיף איהו כס"ד ואח"כ מה"ד אלא אמר רבא כו': (ד) ד"ה מנזיהותיה וכו' לשון גנות ל"ב פסחים דקי"ב ושבת דמ"ה: (ה) תוס' ד"ה אחד וכו' אמאי עדותן קיימת: (ו) בא"ד דודאי כי דייקי בהנך:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ור"ע ומוסיף איהו. עיין לעיל דף ט ע"א תוספות ד"ה לא:

לעזי רש"י

אישגרוני"ר. להתריס, להתקיף (אולי להזיק, להחריב).

רבינו חננאל

כל שנותיו של רבן יוחנן בן זכאי ק"כ מ' שנה עסק בפרגמטיא ומ' שנה למד ומ' שנה לימד ומ' שנה שהיה למד אמר שמועה זו דבדיקו' עוקצי תאנים ואסתבר לרביה וקבעה בשמיה ואי אפשר לומר כי במ' שנה שהיה מלמד אמרה. דתניא מ' שנה קודם חורבן הבית גלתה סנהדרין וישבה בחנות ולא דנו דיני נפשות ואשכחנן ריב"ז התקין אחר חורבן הבית: חקירות אמר א' איני יודע עדותן בטלה. בדיקות אמר א' איני יודע ואפילו ב' אומרין אין אנו יודעים עדותן קיימת ואקשי' מאי אפילו ב' אומרים ומשני רבא הכי קתני אפילו בחקירות ב' אומרים ידענו ואחד אומר איני יודע עדותן קיימת ודלא כר' עקיבא דמקיש ג' לב' מה ב' נמצא אחד מהן קרוב כו'. ואמרינן מכדי חקירות והבדיקות תרוייהו מדאורייתא נינהו מאי שנא חקירות מבדיקות ושנינן חקירות אמר א' איני יודע הויא לה עדות שאי אתה יכול להזימה דגופא של הזמה הכי היא אומרין להן היאך אתם מעידין שפלוני הרג את פלוני ביום פלוני במקום פלוני (ואתם) [והלא אתם] הייתם עמנו במקום אחר רחוק באותו היום הרי אלו זוממין כענין הזה דרך הזמה וכיון שאמרו העדים אין אנו יודעין באיזו יום באיזו שעה כו' בטילה תורת הזמה. וקיי"ל דכל עדות שאי אתה יכול להזימה אינה עדות לפיכך היא בטלה אבל בדיקות שאין בה דרך הזמה אפילו אם אמרו אין אנו יודעין במה הרגו עדותן קיימת: פי' מנזיותיה מגערתו. א' אומר בשנים בחודש ואחד אומר בשלשה עדותן קיימת ועד כמה אמרו משמיה דר' יוחנן עד רובו של חודש כגון שזה אומר בי' בחודש וזה אומר בי"א בחודש מוסיף זה על זה יום עדותן קיימת כי יש לומר החודש שיצא היה ל' ונדמה לו שהיה כ"ט יום ולא שמע השופר שתוקעין בר"ח (עד) [ועד] חצי החודש יש לומר שטעה ביום העבור יתר מיכן לא. ולדברי הכל בב' ימים שהן ב' עיבורין והוא אומר*) לא הייתי יודע שאחד מהן חסר א' בתרי שיפורי לא טעו אינשי אלא עדותן בטלה: א"ר יוחנן עד מתי מברכין על החודש עד שתימלא פגימתו וכמה הוא רב יהודה אמר עד שבעה. נהרדעי אמרי עד ט"ז ותרווייהו כר' יוחנן סבירא להו דאמר עד שתימלא פגימתו רב יהודה סבר כיון שנתמתחו שני קצותיו במילואה כדוגמת יתר של קשת. כדכתיב כוננו חצם על יתר נתמלאת פגימתה קרינן ביה אע"פ שתוך הלבנה לא נתמלאת אלא נראת באמצעה נופה של רקיע. נהרדעי אמרי עד ט"ז ותימלא הלבנה כדוגמת נפיא מלשון

*) איט מובן ואולי צ"ל לא הייתי יודע שהיו מעוברין ונדמו לו שהיו חסרין

מוסף רש"י דהויא לה עדות שאי אתה יכול להזימה. דרחמנא אמר ודרשו השופטים היטב והנה עד שקר העד וגו' ועשיתם לו כאשר זמם לעשות וגו', עדות שאתה יכול לקיים בה תורת הזמה הוי עדות ואי לא לא, והזמה אינה אלא בעמנו הייתם, באותו היום ובאותה שעה שאתם אומרים שראיתם עדות זו במקום זה עמנו הייתם במקום פלוני, וכי אמרי באחת מהן אפילו בחקירות דאינו שעה איני יודע. שוב אינך יכול לומר לו עמי היית באותה שעה.

ראש השנה
דף ח:

③

אא"כ קידשו ב"ד של מטה את החדש תניא אידך כי חק לישראל הוא אין לי אלא לישראל לאומות העולם מנין ת"ל משפט לאלהי יעקב א"כ מה ת"ל כי חק לישראל מלמד שישראל נכנסין תחילה לדין כדרב חסדא *דאמר רב חסדא מלך וציבור מלך נכנס תחילה לדין שנאמר °משפט עבדו ומשפט עמו מאי טעמא אי בעית אימא לאו אורח ארעא למיקם מלכא אבראי ואי בעית אימא מקמי דליפוש חרון אף: ולשמיטין: מנלן דכתיב °ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ וגמר שנה שנה מתשרי דכתיב °מראשית השנה ולגמור שנה שנה מניסן דכתיב °ראשון הוא לכם לחדשי השנה *דנין שנה שאין עמה חדשים משנה שאין עמה חדשים ואל תוכיח שנה שאין עמה חדשים משנה שיש עמה חדשים: וליובלות: יובלות באחד בתשרי הוא יובלות בי' בתשרי הוא דכתיב °ביום הכפורים תעבירו שופר הא מני *רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא היא דתניא °וקדשתם את שנת החמשים שנה מה ת"ל לפי שנאמר ביוה"כ יכול לא תהא מתקדשת אלא מיוה"כ ואילך ת"ל וקדשתם את שנת החמשים מלמד שמתקדשת והולכת *מתחילתה מכאן אמר ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא *מר"ה עד יוה"כ לא היו עבדים נפטרין לבתיהן ולא משתעבדין לאדוניהם אלא אוכלין ושותין ושמחין ועטרותיהן בראשיהן כיון שהגיע יוה"כ *תקעו ב"ד בשופר נפטרו עבדים לבתיהן ושדות חוזרות לבעליהן ורבנן *שנים אתה מקדש ואי אתה מקדש חדשים תניא אידך יובל היא מה תלמוד לומר לפי שנאמר וקדשתם את שנת החמשים יכול כשם שמתקדשת והולכת מתחילתה כך מתקדשת והולכת בסופה ואל תתמה שהרי מוסיפין מחול על קדש תלמוד לומר °יובל היא שנת החמשים שנה שנת החמשים אתה מקדש ואי אתה מקדש שנת החמשים ואחת

מראשית השנה וליובלות. אוקמינ' כר' ישמעאל דסבר האי דכתיב וקדשתם את שנת החמשים שנה וגו' מלמד שמתקדשת שנת היובל מתחלתה כלומר מר"ה ודייק מלישנא יתירא. מאחר דכתיב וקדשתם את שנת החמשים. שנה למה בא אלא ללמד שקידוש שנת היובל מר"ה. ורבנן פליגי על ר' ישמעאל אמרים למה בא שנה ללמדך. כי היובל שנים אתה מקדשו ולא חדשים. תניא אידך יובל היא שנת החמשים שנה מה ת"ל לפי שנאמר וקדשתם את שנת החמשים שנה שיכול בכניסתה תהא מתקדשת כר"ה ויציאתה תהא מושכת והולכת עד יוה"כ שכן מוסיפין מחול על קדש ת"ל יובל היא שנת החמשים שנה תהיה לכם. אין קדושתה אלא עד ר"ה.

[ערכין כח:]

[קדושין מ:]

שלפניו שנמצא ב' ה' ר"ד ולתקופה מניסן של תוהו מונין שהיתה התקופה בתחילת [illegible] ונמצאת תקופת תשרי של [illegible] של אחריו ביום ד' ט"ו שעות כדאמרינן בפרק כילד מעברין אין בין תקופה לתקופה אלא תשעים ואחד יום ז' שעות ומחצה נמצא דשתי תקופות ט"ו שעות ונמצא דקדמה תקופת תשרי למולד א' כ"ג פי' יום אחד כ"ג שעות ונמצא דקדמה תקופת ניסן את המולד ז' ט' תרמ"ב דלא אחי (שעה) עודפת התקופה על המולד ה' י' תרמ"ב פי' ה' ימים י' שעות תרמ"ב חלקים וכשתלך ה' י' תרמ"ב עם א' כ"ג עולה ז' ט' תרמ"ב והרי עכשיו [illegible] למטה מתשרי של תוהו שעות העולם כדפי' דיום אחד [illegible] (נ) ותקופת ניסן מונין מולד תשרי ב' ה' ר"ד חלקים לבסוף ז' ט' תרמ"ב ודבר תימה הוא במה נחלקו ר"א ור' יהושע דהניח לקמן (דף יב:) מונין לתקופה מניסן ולמולדות מתשרי [illegible] [illegible] כדאיתא בסוף פ"ק דערכין (דף ט: ושם) [illegible]

שהחדש [illegible]

[illegible]